

DERLEME MAKALE (Review Article)

¹Emine Keleş
Orcid: 0000-0002-3236-6491

²Emine Nas
Orcid:0000-0002-2513-2611

¹PhD, Lecturer, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Vocational School of Technical Sciences, Design Department, Kahramanmaraş, Türkiye.

²Prof.Dr., Selçuk University, Faculty of Fashion and Design, Handicrafts Department, Konya, Türkiye.

Sorumlu Yazar (Corresponding Author):

Emine KELEŞ
e_kartal_@hotmail.com

Anahtar Kelimeler:

Moda tasarımı, Moda- Mimari, Türk Tasarımcılar, Disiplinlerarası İlişki, Kültürel Bellek, Estetik Form, Tasarım Unsurları

Keywords:

Fashion Design, Fashion-Architecture, Turkish Designers, Interdisciplinary Relationship, Cultural Memory, Aesthetic Form, Design Elements

Türk Moda Tasarımcılarının Moda-Mimari İlişkisi Kapsamında Tasarımları

Designs of Turkish Fashion Designers within the Context of the Fashion-Architecture Relationship

DOI: 10.54976/tjfdm.1619443

Alınış Tarihi (Received): 14.01.2025

Kabul Tarihi (Accepted): 13.06.2025

ÖZ

Giyim, insanlık tarihinde temel olarak örtünme ve çevresel koşullardan korunma amacıyla ortaya çıkmıştır. Zamanla estetik arayış, beğenilme arzusu ve farklılık yaratma isteği modanın doğuşunu beraberinde getirmiştir. Benzer şekilde mimarlık da, barınma ihtiyacını karşılayanın ötesinde, estetik ve işlevsel kaygılarla evrilerek gelişmiştir. Bu bağlamda, moda ve mimarlık, hem çıkış noktaları hem de tarihsel gelişimleri açısından ortak yönler taşımaktadır. Her iki disiplin de biçim, hacim, oran, doku ve yapı gibi temel tasarım unsurlarını kullanarak döneminin kültürel, sosyolojik ve estetik yansımalarını somutlaştırmaktadır. Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi kapsamında, literatür taramasına dayalı olarak yürütülmüştür. Moda ve mimarlık arasındaki disiplinlerarası ilişki, özellikle Türk moda tasarımcılarının giysi tasarımlarında mimari formları, estetik detayları ve yüzey dokularını nasıl yorumladıkları üzerinden incelenmiştir. Çalışmada, mimarinin yapısal ve estetik öğelerinin, seçilen Türk moda tasarımcıların koleksiyonlarında ne şekilde kullanıldığı analiz edilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, mimari unsurların moda tasarımlarında yalnızca biçimsel esin kaynağı olmakla kalmadığı; aynı zamanda kültürel belleği güncel estetik formlarla yeniden üretme aracı olarak işlev gördüğü tespit edilmiştir. Böylece mimarlık, Türk moda tasarımında özgün, kültürel temelli ve sanatsal bir ifade biçimi olarak öne çıkmaktadır.

ABSTRACT

Clothing initially emerged in human history as a means of covering the body and protecting it from environmental conditions. Over time, the pursuit of aesthetics, the desire to be admired, and the aim to create uniqueness have led to the birth of fashion. Similarly, architecture has evolved beyond merely meeting shelter needs, developing through aesthetic and functional concerns. In this context, fashion and architecture share commonalities both in their origins and in their historical development. Both disciplines reflect the cultural, sociological, and aesthetic characteristics of their periods by utilizing fundamental design elements such as form, volume, proportion, texture, and structure. This study was conducted within the scope of qualitative research through literature review. The interdisciplinary relationship between fashion and architecture was examined, focusing on how Turkish fashion designers interpret architectural forms, aesthetic details, and surface textures in their clothing designs. The study analyzes how the structural and aesthetic elements of architecture are reflected in the collections of selected Turkish fashion designers. As a result of the evaluations, it was determined that architectural elements serve not only as a source of formal inspiration in fashion design but also as a means of reproducing cultural memory through contemporary aesthetic forms. Thus, architecture emerges as an original, culturally rooted, and artistic mode of expression in Turkish fashion design.

Kaynak gösterimi: Keleş, E., ve Nas, E. (2025). Türk modacıların moda mimari ilişkisi kapsamında tasarımları. *Turkish Journal of Fashion Design and Management*, 7(2), 261-278, <https://doi.org/10.54976/tjfdm.1619443>

How to cite: Keleş, E., ve Nas, E. (2025). Designs of Turkish fashion designers within the context of the fashion-architecture relationship. *Turkish Journal of Fashion Design and Management*, 7(2), 261-278, <https://doi.org/10.54976/tjfdm.1619443>

Giriş

Moda, genellikle hızlı tüketilen ve dönemsel zevk değişimlerini yansıtan bir alan olarak tanımlanırken; mimarlık, daha kalıcı ve zamana yayılan estetik anlayışların ürünü olarak değerlendirilmektedir. Bu iki disiplin, farklı zaman döngülerine sahip olsalar da, insan yaşamı üzerindeki etkileri ve estetik ifade biçimleri açısından ortak noktalar taşımaktadır. Moda ve mimarlık, dönemin kültürel yapısını, teknolojik gelişmelerini, sosyolojik değişimlerini ve bireysel yaklaşımlarını yansıtan yaratıcı alanlardır. Her iki disiplinin de ortaya koyduğu ürünler, insanlara duygusal bir haz yaşatmakta ve estetik değer taşıyan anlatım araçları olarak kabul edilmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı, mimarinin moda üzerindeki etkisini irdeleyerek, Türk moda tasarımcılarının mimari formları ve yapı unsurlarını giysi tasarımlarında nasıl yorumladıklarını ortaya koymaktır. Mimari eserlerin yalnızca estetik değil, aynı zamanda tarihsel ve kültürel birer anlatı aracı olması, bu etkilerin moda yoluyla günümüz tasarımlarına aktarılmasını önemli kılmaktadır. Böylece, geleneksel mimari değerlerin giysi tasarımları aracılığıyla yeniden üretilmesi ve kültürel belleğin korunması mümkün hale gelmektedir.

Araştırma kapsamında, moda ve mimarlık disiplinlerinde ortak olarak kullanılan temel tasarım öğeleri incelenmiştir. Özellikle strüktür (yapı) ve tekstür (doku) gibi unsurların her iki alanda nasıl biçimlendiği ve moda tasarımcılarının bu mimari öğeleri koleksiyonlarında nasıl yorumladıkları değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, mimariden ilham alan koleksiyonlar aracılığıyla Türk moda tasarımcılarının kültürel estetik anlayışa katkıları irdelenmiştir.

Çalışmada, betimsel araştırma yöntemi benimsenmiş olup, konuya ilişkin veri toplamada kasti örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Geniş bir popülasyona yayılmış olan moda-mimari ilişkisinin sınırlandırılabilmesi amacıyla, mimariden doğrudan etkilendiği tespit edilen Türk moda tasarımcıları araştırma kapsamına alınmıştır. Bu bağlamda, tasarımcıların üslupları strüktür ve tekstür odaklı analiz edilerek, disiplinlerarası etkileşime yönelik yorumlara ulaşılmıştır.

Moda ve Mimari Bağlamında Kavramlar ve Tasarım Etkileri

Tasarım Öğeleri

Moda tasarımı ve mimari benzer estetik ve işlevsel kaygılara sahip disiplinlerdir. İçinde barındırdığı tasarım öğeleri, yaratıcı süreçler ve endüstriyel sanat niteliği açısından ortak noktalar taşımaktadır (Harmankaya vd., 2012). Moda ve mimari tasarım disiplinlerinde, birçok unsurun yanı sıra kullanılan temel tasarım öğeleri de büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Bu öğeler arasında renk, çizgi, doku, ölçek, oran, form ve şekil yer almaktadır.

Renk: Tasarımcılar, ulusal ve uluslararası fuarlarda yayımlanan renk kataloglarını referans alarak, pazarda talep gören renkleri tercih etmekte; bu durum rengin tasarımdaki etkisini göstermektedir (Molla, 2007).

Çizgi: Hem mimarlıkta hem de moda tasarımında vazgeçilmez bir unsur olan çizgi, bireyin duygularını, deneyimlerini ve hayallerini ifade etmek için temel bir anlatım aracı olarak kullanılmaktadır (Özkartal, Tarih bilinmiyor).

Doku: Yüzeyde algılanan görsel özellikler doku olarak tanımlanmaktadır (Taşdemir ve Kozak, 2012). Düzenli ya da düzensiz tekrarlar dokunun oluşumunu sağlar ve farklı düzenlemeler farklı dokuları yaratır (Edirne, 2004). Nesnelerin içyapısını oluşturan, birbirine benzer ya da ilişkili birimlerin belirli bir düzen içinde tekrarlanarak birleşmesiyle meydana gelen bütünsel yapıya strüktür (içyapı) denir. Varlıkların kendilerine özgü içyapılarının özelliklerini yansıtan ve görme ile dokunma duyularıyla algılanabilen dış yüzey özellikleri ise tekstür olarak tanımlanmaktadır (Zincir vd., 2020).

Ölçek ve Oran: Kompozisyondaki elemanların kendi içindeki ve bütündeki ölçülendirilmesi ve ölçü ilişkisi, ölçek ve oran kavramlarıyla açıklanmaktadır (Taşdemir ve Kozak, 2012).

Şekil ve Form: Şekil, belirli sınırlarla tanımlanmış, iki boyutlu ve yüzeysel bir alanı ifade etmektedir. Yükseklik ve genişliğe sahip bu alanlar, bir araya geldiklerinde anlamlı kompozisyonlar oluşturabilmektedirler (Pektaş, 2022).

Moda-Mimari İlişkisinde Tasarımın Etken Rolü

Mimari yapılar, zamanın istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak teknolojik imkânlar dâhilinde malzemenin biçimlendirilmesi ile oluşan yapılardır. Tarihi ve kültürü bünyesinde taşıyan bu yapılar, üretildikleri çağı temsil eden eserler olarak görülmekte ve içinde bulunduğu kültürün önemli bir kanıtı olarak varlığını devam ettirmektedir. Yaratıcı bir çalışma olarak ortaya çıkan ayrıca yaşamdan izler taşıyan mimari yapılar, tarihsel süreçte karşılıklı pek çok alanla etkileşim içinde bulunmuş, giysi modasını da en çok etkileyen unsurların üst sıralarında yerini almıştır (Yayla ve Yazıcı, 2014).

Mimari Strüktür ve Tekstür Öğelerinin Kıyafet Modasındaki Biçimlemeleri

Moda tasarımcıları, giysi yaratımı sürecinde pek çok alandan etkilenmiş ve pek çok nesnel/ öznel konuyu kendilerine ilham kaynağı olarak seçmiştir. Moda tasarımcılar mimarinin hem üsluplarını hem de detaylarını yüzyıllar boyunca tasarımlarında kullanmıştır (Yayla ve Yazıcı, 2014). Örneğin, Antik Yunan'da kolonlarda kullanılan oluklu alanlar, o dönemin en gözde giysi parçası olan 'chiton' un yapısını oluşturan drape katlamalarına ve silindirik formdaki görünümüne referans olmuştur. Eski Yunan'da kıyafet ve mimarinin insan figürü oranlarıyla bir harmoni içinde tasarlandığını görülmektedir. Mimarideki iyonik düzen üslup ve dorik düzen üsluplar farklı 'chiton' tarzlarında kendini göstermiştir (Hodge vd., 2006).

Gotik mimaride göze çarpan, dikey sivri form, yüksek tavanlar sivri kemerler, aşırı incelikli tarz giysi tasarımlarında da gözlenmektedir. Ortaçağ'a gelindiğinde dikeyliğe olan eğilim Gotik kıyafetlerde ve mimaride yerini almıştır. İngiltere ve Fransa da Gotik mimari unsurlar barındıran katedrallerde bulunan ojival kemerler ile o dönem kullanılan sivri uçlu ayakkabı ve şapkaların arasındaki bağlantı yadsınamamaktadır. (1250-1500) O dönemdeki gösterişli sivri ve dikey hatlar mimari detaylarda kendini göstermiş, dönemin kostümlerine ilham olmuştur. Daha iddialı ve görkemli silüetler gotik tarz mimari ile şaşıla bir harmoni sergilemiştir (Yıldız, 2015).

Şekil 1. 16. yy yaka tasarımları FOA, Virtual House. Kraliçe Elizabeth döneminde mimaride görülen strüktür yapı giysi tasarımlarında bol kıvrımlı olarak yakalarda görmek mümkündür

Figure 1. 16th century collar designs FOA, Virtual House. It is possible to see the structure seen in architecture during the reign of Queen Elizabeth in clothing designs with abundant folds and exaggerated collars (<http://www.mimarizm.com/>)

Şekil 2. Charles James' ın İkinci Dünya Savaşı sığınağından etkilendiği kaban

Figure 2. Jacket inspired by Charles James' World War II bunker (<http://www.mimarizm.com/>)

Moda & Mimari İlişkisi İçinde Türk Kıyafet Tasarımcıları ve Koleksiyonları

Birçok çağdaş moda tasarımcısı koleksiyonlarında farklı, yeni bulma yolunda dikiş tekniklerinden ziyade mimari formlara göre tasarımlarını biçimlendirmektedir. Yükseköğrenimlerini mimarlık alanında almış Pierre Cardin, Roberto Capucci ve Gianfranco Ferre gibi modacılar, tasarımlarında kullandıkları strüktür ve hacimle giysileri gösterişli, heykelsi bir görünüme kavuşturmaktadır (Anonim 1, 2015).

Malzeme teknolojilerindeki ve bilgisayar yazılımlarındaki gelişmeler her iki disiplinin sınırlarını zorladıkça, binalar daha akışkan, giysiler ise daha mimari bir nitelik kazanmaya başlamıştır. Mimarlar, genellikle terzilikte kullanılan baskı, pileleme, katlama, drapaj ve dokuma gibi teknikleri benimserken; moda tasarımcıları ise giysileri inşa etme veya mühendislik yaklaşımıyla yapılandırma konusunda mimarlıktan ilham almakta, hacim ve strüktür üzerine yeni ve kışkırtıcı fikirler ortaya koymaktadırlar. Aynı zamanda birçok durumda bu yaklaşımlar, mimarlığın entelektüel ilkeleri ve kavramsal temellerinden de beslenmektedir (Skin and Bones, 2008).

Hüseyin Çağlayan

Kıbrıslı Türk tasarımcı olarak anılan Hüseyin Çağlayan moda dünyasından çok mimarlar tarafından anlaşıldığını düşünmektedir. Gelenekçi yaratıcılığın aksine sıra dışı yaratımlarını gün yüzüne çıkarmak için mimari temalardan yararlanan Çağlayan'ın görünüşte minimal, ama arkasındaki yaratıcı düşünceyle yüksek nitelik taşıyan tasarımlarında hacimsel dinamikleri, kentsel kimlikleri ve aerodinamik yapıları görebilmek mümkündür. İnsan bedeninin mimari formlarını analiz eden Çağlayan, tasarımlarında sosyal ve kültürel temaları harmanlayarak yeni formlar, malzemeler ve strüktürler yaratmakta, geleneksel modadan ziyade çağdaş mimariye daha yakın bir duruş sergilemektedir (Anonim 1, 2015).

1993 yılında, giyimi melez nesne-giysi formlarına dönüştürerek, modanın yeniden anlamlandırılmasında öncü bir figür olarak öne çıkan Çağlayan, bir “tasarım düşünürü” olarak benimsemiş olduğu radikal yaklaşım çerçevesinde geleneksel tasarım tekniklerini sorgulayıp parçalayarak moda dünyasına yeni ve deneysel süreç tasarımı yöntemleri kazandırmıştır (Kipöz ve Güner, 2011).

Victoria and Albert Müzesi'nde Alexander McQueen, Issey Miyake, Martin Margiela, Comme des Garçons, Junya Watanabe, Azzedine Alaïa, Jean-Paul Gaultier, Vivienne Westwood ve Helmut Lang gibi öncü tasarımcıların eserleriyle birlikte düzenlenen Radical Fashion (Radikal Moda) sergisi, Hüseyin Çağlayan'ın çalışmalarını “devrimci” olarak nitelendirmiştir (Romano, 2011).

Doğadan, kültürel mirastan ve teknolojik gelişmelerden ilham alan Hüseyin Çağlayan'ın tasarımları, yalnızca estetik bir ifade değil, aynı zamanda kimlik, aidiyet ve göç temalarına yönelik derin bir sorgulama niteliği taşımaktadır. Yurtdışında yaşayan

Çağlayan, çalışmalarında dini, kültürel kimlikleri ve göç olgusunu merkeze alan çok katmanlı bir anlatı kurmaktadır. Bu yaklaşımın önemli örneklerinden biri olan Afterwords isimli çalışması, çatışma dönemlerinde bireylerin evlerini terk etmek zorunda kalma durumunu ele alırken, sandalyelerin valizlere dönüşmesi metaforu aracılığıyla barınma ve hareketlilik kavramlarını mimari bir üslupla sorgulamakta ve farklı bir perspektif sunmaktadır (Skin and Bones, 2008).

Afterwords koleksiyonu, ilk bakışta modern masa ve sandalyelerin yer aldığı mekânsal bir sahneyle başlar; ancak sahne ilerledikçe, bu mimari objeler mankenlerin üzerinde giyilebilen kıyafetlere evrilir. Sandalyeler valize, ortadaki sehpa ise mimari üslupla yorumlanmış kat kat bir eteğe dönüşür. Çağlayan, mimarinin yapısal ve biçimsel dilini kullanarak mekân ve nesne arasındaki sınırları bulanıklaştırır; böylece moda ile mimarlık arasındaki ilişkiyi sorgulayan özgün bir anlatı sunar (Şekil 3.).

Şekil 3. Afterwords-2000.

Figure 3. Afterwords-2000 (<http://kargaburga.blogspot.com.tr/>)

Şekil 4. Lady Gaga Hüseyin Çağlayan' a ait bir tasarımla konserde

Figure 4. Lady Gaga is at the concert with a design by Hüseyin Çağlayan (<https://modaturk.wordpress.com/>)

Elif Cıgızoglu

Elif Cıgızoglu, moda alanındaki eğitimine Türkiye de başladıktan sonra İngiltere, Amerika ve Fransa gibi modanın kalbinin attığı ülkelerde öğrenimini sürdürmüştür. Donna Karan markasında erkek tasarımı üzerinde 2 yıl çalışmasının ardından Türkiye'ye dönmüş ve kendi adını taşıyan markasını yaratmıştır. Elif Cıgızoglu'nun tanınırlığı, televizyon prodüksiyonları için hazırladığı tasarımlarla artmış ve geniş kitlelere ulaşmıştır. Couture'e yeni bir soluk getiren Cıgızoglu 2011 yılının Şubat ayında Pera Palas'ta "Hide" adında bir defile gerçekleştirmiştir. Tasarımlarında mimaride öne çıkan keskin geometrik formları ve cesur renkleri kullanmasıyla ilgi görmüştür (Anonim 2, 2016).

Elif Cıgızoglu, Vogue dergisine verdiği bir röportajda koleksiyonuna ilişkin şu ifadelerde bulunmuştur; "Koleksiyon bugüne kadar çok klasik ve temel parçalar üzerine kuruluydu. Bu sezon tasarım anlayışını daha fazla ön plana çıkardık; geometrik öğeleri artırarak koleksiyona yeni bir boyut kazandık" (Vogue Türkiye, 2011). Bu açıklama, tasarım dilinde klasik çizgilerden daha deneysel ve yapılandırılmış formlara doğru bir dönüşümü vurgulamaktadır.

Cıgızoglu'nun Hide koleksiyonunda (Şekil 5.), mimari görsellerden ilham alınarak yoğun tekstür kullanımı ve kendini tekrar eden yapılar aracılığıyla, heykelsi formlar yaratıldığı görülmektedir. Bu yaklaşım, koleksiyonda moda ile mimarlık arasındaki ilişkinin açık ve güçlü bir şekilde ifade edilmesini sağlamaktadır.

Elif Cıgızoglu'nun mimar bir aileden gelmesi, etkilendiği eserlerle tasarımlarını birleştirmesine neden olmuş ve ortaya kendisinin de deyimiyle üç boyutlu heykeller çıkarmıştır.

Şekil 5. Hide - 2011 Sonbahar- Kış Koleksiyonundan Fotoğraflar.

Figure 5. Hide - Photos from the 2011 Autumn-Winter Collection (<https://fancymelisworld.wordpress.com/>)

Ayşe Ege ve Ece Ege (Dice Kayek Markası)

Paris'te eğitim gören Ece Ege, "moda müessesesi yaratma" hayalini gerçekleştirmek amacıyla yalnızca gömlek tasarımlarından oluşan bir koleksiyon hazırlayarak kariyerine başlamıştır. Bu koleksiyonla önemli bir başarı elde ettikten sonra, kardeşi Ayşe Ege ile birlikte Dice Kayek markasını kurmuşlardır (Anonim 3, 2016).

Dice Kayek markası doğu ve batıdan aynı anda beslenerek bir köprü görevi görmüş ve marka birçok ödülle tescillenmiştir. 2003'te Fransa'da moda kategorisinde "Femme en Or" (Altın Kadın) ödülüne layık görülen Ayşe ve Ece kardeşler, 10 yıl sonra İstanbul Contrast ismini verdikleri koleksiyonlarında "Ayasofya", "Kubbe" ve "Kaftan" isimli tasarımlarla Jameel Prize'ı kazanmışlardır. Koleksiyonda Dice Kayek tasarımları İslam sanatlarını yeni bir söylemle yorumlayarak ilgi toplamıştır ve bu tasarımlar Londra'daki Victoria & Albert Müzesi'nde sergilenmiştir (Vogue Türkiye, 2016).

Ayşe ve Ece Ege, koleksiyonlarında dinamik ve renkli tasarımlar kullanmanın yanı sıra, katmanlı kumaşlar aracılığıyla giysi formlarına hacim kazandırarak geometrik yapıları ön plana çıkaran tasarımlara yer vermektedirler (Öztürk ve Harmankaya, 2022). 2012 yılında Alem dergisine verdikleri bir röportajda, "Kubbe" isimli tasarımlarının ilhamını Kılıç Ali Paşa Camii'nden aldıklarını ifade eden Ege kardeşler, hafif beyaz Mısır pamuğundan üretilen, organze kuşakla tamamlanan bu elbiseyi kabarık etek altyapısı ve elle katlanarak oluşturulan çapraz kesim pilillerle tamamen kaplayarak el işçiliğiyle hazırlamışlardır (Alem, 2012). Bu tasarım, mimariden esinlenen biçimiyle tekstil yüzeyinde hacim, ritim ve ışık-gölge ilişkisini yansıtarak modanın mimariyle kurduğu ilişkiyi sade ama etkileyici bir şekilde ortaya koymaktadır (Şekil 6.).

Sabah gazetesine verdikleri röportajda ise; "Kaftan" isimli tasarımın, Osmanlı giyim kültüründe statü, onur ve güç simgesi olarak kabul edilen kaftanın çağdaş bir yorumu olduğundan bahsederken, tasarımda el dokuması lame brokar kumaş kullanıldığını ifade etmişlerdir (Kadak, 2013). Eser, tarihsel bir formu güncel estetik anlayışla birleştirirken; tasarımda kullanılan geometrik biçim, İslami mimarideki üsluptan esinlenerek oluşturulmuştur (Şekil 6.).

Yeni Şafak gazetesine verdikleri başka bir röportajda ise koleksiyonun en dikkat çekici parçalarından biri olan "Ayasofya" tasarımının, yaklaşık altı bin üfleme cam boncuğun elde işlenmesiyle hazırlandığını belirtmişlerdir (Yılmaz, 2020). Tasarım, Ayasofya Camii'nin mimarisinde öne çıkan gösterişli üslubu yansıtarak koleksiyonun en ilgi çeken eserlerinden biri olarak öne çıkmaktadır (Şekil 6.).

Şekil 6. Contrast Koleksiyonu-Kaftan-Ayasofya-Kubbe İsimli Eserler.

Figure 6. Contrast Collection- Works Named Kaftan-Hagia Sophia-Dome. (<http://vogue.com.tr/>)

Simay Bülbül

Simay Bülbül, 1978 yılında İzmir’de doğmuştur. İngiltere ve Hollanda’da aldığı eğitimlerle deri ve tekstil tasarımı alanlarında uzmanlaşmıştır. 2003 yılında düzenlenen “5. Deri’ signer” deri tasarım yarışmasında Türkiye birincisi olarak bu alandaki yetkinliğini ve yaratıcı yaklaşımını ortaya koymuş önemli bir başarı elde etmiştir (Ceranoğlu Terece, 2024).

Simay Bülbül, tasarımları ve koleksiyonları için konsept araştırması yaparken, “hayatın içindeki her şeyden ilham aldığını belirtmiş, tasarımcının sadece moda ile ilgilenmemesi gerektiğini, ayrıca felsefe, tarih, sanatın her kolu ve diğer konularla da ilgili olmasının önemli olduğunu” ifade etmiştir (Erdoğan, 2011). Bu yaklaşımıyla, ilham kaynaklarını geniş bir perspektiften ele almanın ve disiplinler arası bir bakış açısına sahip olmanın tasarım sürecindeki önemine dikkat çekmiştir.

Simay Bülbül, yapı firması olan Hekim Yapı 3. Hekim Board Tesisi için daha önce eşi görülmemiş bir defileye imza atmış ve firmanın açılış ve markalar lansmanının da ‘Hekim Yapı Reflection by Simay Bülbül’ koleksiyonunu sunmuştur (Anonim 4, 2016). Simay Bülbül’ün bu koleksiyonunda, mimari ve moda disiplinlerinin kesişimi doğrultusunda geometrik formlar ve yapısal tasarım ilkeleri ön plandadır. Koleksiyonda, mimaride kullanılan yalıtım levhalarının hafifletilmiş versiyonları, bazen elbiselerin sırt kısmında bazen de giysinin ön yüzeyinde tekrarlayan ve düzenli bir yapı oluşturacak şekilde biçimlendirilmiştir; böylece mimarideki yapılandırma ve organizasyon prensipleri tekstil yüzeyine aktarılmıştır. Katmanlar arasına yerleştirilen şeffaf ve parlak kumaşlar ise, mimarideki ışık geçirgenliği ve mekânsal derinlik kavramlarını temsil ederek giysilere hem estetik hem de işlevsel bir boyut kazandırmış ve disiplinler arası özgün bir sentez ortaya koymuştur (Şekil 7.).

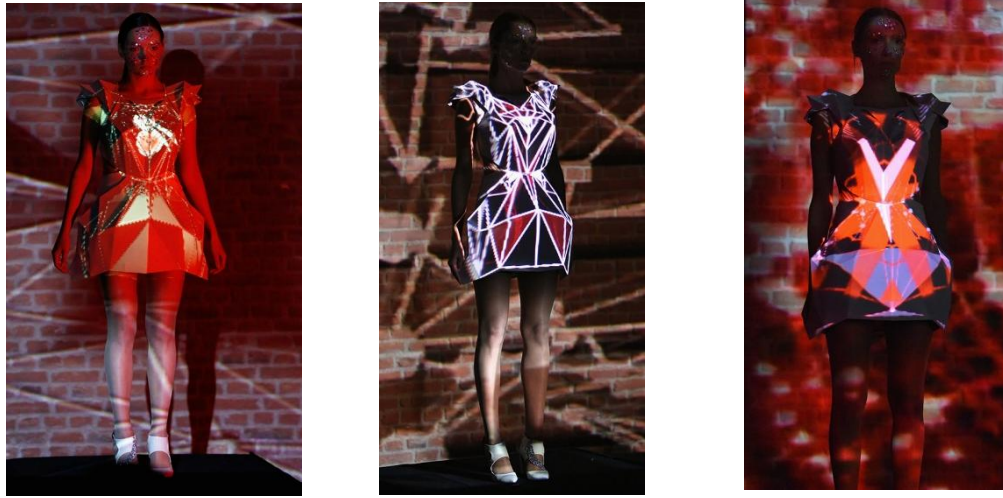
Şekil 7. Hekim Yapı Reflection by Simal Bülbül Koleksiyonundan Fotoğraflar.

Figure 7. Photographs from Hekim Yapı Reflection-Simal Bülbül Collection (<http://www.hekimholding.com/>)

Arzu Kaprol

1973 yılında Bursa’da doğan Arzu Kaprol, 1992 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü’nden mezun olmuştur. 1994-1995 yıllarında Paris American Academy’de couture eğitimi alarak mesleki bilgi ve becerilerini derinleştirmiştir. Aynı dönemde, Beymen Academia tarafından “Avangard Tasarımcı” ödülüne layık görülmüş ve bu ödülle sektördeki yenilikçi yaklaşımı tescillenmiştir. 21 yaşında kendi tasarım stüdyosunu kuran Kaprol, NetWork-Beymen Grubu’nun kuruluş sürecinde etkin bir şekilde yer almış ve ayrıca, özgün tasarım kimliği taşıyan QUE markasının yaratılmasında öncü rol oynamıştır (Ceranoğlu Terece, 2024).

Kaprol, Form & Light koleksiyonunda farklı kumaşları birleştirerek geometrik desenler oluşturmuş ve teknolojiyi tasarıma entegre ederek fütüristik bir yaklaşım sergilemiştir. Karanlıkta parlayan boyalar ve üç boyutlu dijital efektlerle zenginleştirdiği giysilerinde, mimariden ilham alan yapısal formlar ön plana çıkmaktadır. Üst ve alt beden oranlarına dengeli şekilde odaklanan tasarımcı, koleksiyonlarını podyumun yanı sıra dijital ve stüdyo ortamlarında da sunmakta; kesim ve malzeme birlikteliğiyle mimari etkiler taşıyan özgün tasarımlar ortaya koymaktadır (Öztürk ve Harmankaya, 2022) (Şekil 8.).

Şekil 8. Form & Light koleksiyonu tasarım örnekleri.

Figure 8. Design Examples from the Form & Light collection.

(<https://www.harpersbazaar.com.tr/arzu-kaprol-ilkbahar-yaz-2017-istanbul-2-h?sayfa=1>)

Niyazi Erdoğan

Niyazi Erdoğan eğitimini İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü’nde tamamlamış, 2003 yılında İTKİB’in Genç Moda Tasarımcıları isimli yarışmasına katılarak finale kalmıştır. Erdoğan NESIGN adını verdiği Design Factory adlı tasarım atölyesini kurmuştur. 2009 yılında ‘Eroni’ firmasına ortak olmasının ardından birçok markaya koleksiyon hazırlamaya başlamıştır (Anonim 5, 2016).

Niyazi Erdoğan, moda tasarım sürecine mimarlık eğitiminden edindiği ilkeleri entegre eden bir tasarımcı olarak öne çıkmaktadır. Erdoğan tasarımlarıyla ilgili, “Mimarlık eğitimim boyunca kulağıma küpe edilen iki cümle vardı: ‘Form fonksiyonu takip eder’ ve ‘Az çoktur’ bu yaklaşımlar koleksiyonlarımın çıkış noktası olmuştur” diyerek, mimari prensiplerin tasarımlarındaki belirleyici rolünü vurgulamaktadır. Tasarımcı, erkek giyimi tasarlama tercihinin arkasında da mimarlık ile moda arasındaki benzerliklerin yattığını belirtmiştir. Ona göre, her iki disiplinde de yaratıcılığı sınırlı ve tanımlı alanlarda ortaya koymak gerekmektedir. Erdoğan, 2014 Sonbahar-Kış koleksiyonuyla birlikte mimari bakış açısını moda tasarımına daha da yaklaştırdığını ve bu anlayışın giysilerin formuna doğrudan yansıdığını ifade etmektedir (Erdoğan, 2014).

Niyazi Erdoğan’ ın, erkek giyimine yönelik geliştirdiği koleksiyonlarında ön plana çıkan unsur, mimariden ilham alan renk paletidir; özellikle tasarımlarında mimaride yaygın olarak kullanılan gri, siyah, bej ve lacivert tonları tercih edilmiştir. Tasarımcı, spor şık tarzı benimserken mimari üslubu biçimsel değil, dokuma desenleri aracılığıyla yorumlamaktadır. Ceket, mont, pantolon ve gömlek detaylarında kullanılan iri ekose desenler, mimarideki cam yüzeylere gönderme yaparak tasarımlarına kavramsal bir derinlik kazandırmaktadır (Şekil 9.).

Şekil 9. 2014 Sonbahar- Kış koleksiyonundan tasarım örnekleri

Figure 9. Design Examples from the 2014 Autumn-Winter collection (<http://www.usengecsef.com/>)

Günseli Türkay

ODTÜ İktisat Bölümü’nden mezun olan Günseli Türkay, ilgi duyduğu moda tasarımı ve marka yaratımı alanında uzmanlaşmak amacıyla Floransa’da iki yıl süren bir eğitim almıştır. Moda tasarımı kariyerine Mudo ve Mexx markalarında tasarımcı olarak devam eden Türkay, bu markalarda beş yıl çalışarak deneyim kazanmıştır. 2005 yılında moda tasarımı ve marka geliştirme alanında faaliyet gösteren kendi danışmanlık ofisini kurmuş; 2009 yılında ise adını taşıyan “Günseli Türkay” markasını hayata geçirmiştir (REC Türkiye, 2016).

Türkey, tasarımlarında doğa fotoğrafları ile mimari çizimleri iç içe geçmiş şekilde kullanarak, güçlü tasarımlar ortaya koymaktadır (Anonim 2, 2016). İstanbul Fashion Week kapsamında hazırladığı Sonbahar/Kış koleksiyonunu tanıtmak amacıyla W Lounge'da özel bir defile gerçekleştirmiştir. Bu koleksiyonda, mimar Alper Derinboğaz ile iş birliği yaparak "Mukarnas" adını verdiği bir görsel sanat gösterisi ('visual art show') eşliğinde sunum gerçekleştirmiştir (Anonim 6, 2016).

Koleksiyonun çıkış noktasını, Osmanlı mimarisine özgü bir süsleme ögesi olan mukarnas formu oluşturmuştur (Bkz. Şekil 10. Mukarnas Örneği). Tasarımlarda, mimari bir tavan bezemesi olan mukarnas, dokuma yüzeyinde desen olarak uygulanmış; mimari üslubu yansıtan geometrik ve düz formlar ise giysilerin kesim detaylarında kullanılmıştır. Ayrıca, geleneksel tavan süslemelerinde yer alan renk tonlarına koleksiyon tasarımlarında da yer verilerek görsel bütünlük ve tematik süreklilik sağlanmıştır (Şekil 11.).

Şekil 10. Mukarnas örneği

Figure 10. Muqarnas example (<http://www.arkitera.com/>)

Şekil 11. Sonbahar kış koleksiyonundan fotoğraflar

Figure 11. Photos from the 2013 Autumn winter collection (<http://www.arkitera.com/>)

Değerlendirme

Moda, tarih boyunca çeşitli unsurlardan etkilenmiş ve farklılık arayışı doğrultusunda sürekli bir gelişim süreci içine girmiştir. Tekstildeki yenilikler ve teknolojik ilerlemeler, modanın disiplinler arası etkileşimlerini artırarak, tasarım pratiğine yeni perspektifler kazandırmıştır. Görsel açıdan zengin ve karmaşık bir yapıya sahip olan mimari ise, moda tasarımcılarının ilgi odağı haline gelmiştir. Dünyaca tanınmış birçok tasarımcı, mimarının yöntemlerini, biçimlerini ve estetik özelliklerini tasarımlarına entegre ederek, koleksiyonlarında özgün ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirmiştir. Bu durum, moda ve mimarlık disiplinleri arasında önemli bir etkileşim ortaya koymaktadır.

Dünya çapında tanınan modacılarından biri olan Hüseyin Çağlayan, Londra'da aldığı eğitimle moda alanında önemli bir konuma ulaşmıştır. Koleksiyonlarında teknolojiyi ve çağdaş mimari formları başarılı bir şekilde bütünleştiren Çağlayan, tasarımlarında mimari unsurların yanı sıra sosyal içerikli temalara da yer vermektedir. Özellikle göç teması üzerine kurgulanan Afterwords defilesinde, koltuk kılıflarının elbiseye dönüşümü ve koltuklarda yer alan valiz detayları, izleyiciler üzerinde güçlü bir etki yaratmış ve göç olgusunu etkili biçimde yansıtmıştır. Bu yönüyle Hüseyin Çağlayan, moda ile mimarlık ilişkisinin en özgün yorumlayıcılarından biri olarak kabul edilmektedir.

Türkiye ve yurt dışında moda eğitimi almış olan Elif Cıgızoglu, mimar bir ailede yetişmiş olmanın etkisiyle tasarımlarında mimariyi yoğun biçimde kullanmaktadır. Cıgızoglu, giysilerinde geometrik formlarla mimariyi temsil etmekte ve kendisini üç boyutlu heykeller yaratan bir moda tasarımcısı olarak tanımlamaktadır.

Dice Kayek markasının kurucuları olan kardeşler Ayşe ve Ece Ege, mimariyi koleksiyonlarında etkin bir şekilde kullanan tasarımcılar arasında yer almaktadır. Turizm alanında eğitim görmüş olan Ayşe Ege ile Paris'te moda eğitimi alan Ece Ege, geleneksel unsurlarla çağdaş tasarım anlayışını bir araya getiren özgün koleksiyonlar ortaya koymaktadır. Tasarımlarında mimari formların yanı sıra Osmanlı ve İslam sanatlarının en seçkin örneklerinden ilham alarak, hem doku hem de yapısal öğeleri başarılı bir şekilde bütünleştirmektedirler.

Simay Bülbül, moda eğitiminin büyük bölümünü yurt dışında tamamlamış bir tasarımcıdır. Moda-mimari ilişkisi bağlamında koleksiyon hazırlayan tasarımcılar arasında yer almamakla birlikte, bir inşaat şirketinden gelen özel bir talep doğrultusunda bu ilişkiyi içeren özgün bir koleksiyon ortaya koymuştur. Malzeme kullanımı açısından dünya çapında bir ilk olma özelliği taşıdığı düşünülen bu koleksiyonda, Bülbül kumaşla yalıtım ve yapı malzemelerini bir arada kullanmıştır. Böylece moda-mimari ilişkisini giysilerdeki strüktür veya tekstür öğeleriyle değil, kullanılan ana malzemenin kendisiyle ifade etmiştir.

Arzu Kaprol, hem Türkiye’de hem de yurt dışında moda eğitimi almış önemli bir tasarımcıdır. Tasarımlarında İstanbul’un mimari dokusundan ilham alan Kaprol, mimari formları zaman zaman tekstür, zaman zaman ise strüktürel öğeler olarak giysilerinde kullanmaktadır. Koleksiyonları genel olarak modern ve çağdaş giysi tasarımlarından oluşmaktadır.

Moda-mimari ilişkisinin erkek giyim alanında en önemli temsilcilerinden biri olan Niyazi Erdoğan, mimarlık eğitimi almış olmasıyla diğer tasarımcılardan ayrılmaktadır. Genç tasarımcılar yarışmasında finale kalarak dikkatleri üzerine çeken Erdoğan, mimari detayları kumaşlara baskı teknikleriyle yansıtarak erkek giyimine yenilikçi bir perspektif kazandırmıştır. Tasarımları günlük kullanım için uygun olmakla birlikte iddialı bir estetik anlayış sergilemekte ve geometrik formları ön plana çıkarmaktadır.

Ekonomi eğitimi almasına rağmen kariyerini moda alanında İtalya’da sürdüren Günseli Türkay, tasarımlarında mimarideki geometrik formlar ile doğa fotoğraflarını bütünleştirmektedir. Mukarnas adlı defilesinde bir mimar ile iş birliği yapan Türkay, giysilerin kumaşlarında baskı tekniği aracılığıyla mukarnas detaylarını kullanmıştır. Tasarımları genel olarak fantezi giysilerden oluşmakta olup, mimari unsurları estetik bir biçimde içermektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, Türkiye’de mimari öğelerden, formlardan, yapı unsurlarından ve mimari malzemelerden esinlenerek tasarım yapan Türk moda tasarımcıları ve koleksiyonları incelenmiştir. Moda-mimari ilişkisinin farklı boyutlarda yorumlandığı bu örneklerde, tasarım süreçlerinde mimarinin estetik ve yapısal ilkelerinin yanı sıra teknolojik yeniliklerin de etkin biçimde kullanıldığı gözlemlenmiştir.

İncelenen tasarımcıların büyük çoğunluğu moda tasarımı alanında yurt dışı eğitimi almış olup, mimarlık eğitimi almış tek isim Niyazi Erdoğan’dır. Bununla birlikte, Elif Cıgızoğlu’nun mimar bir aileden gelmesi, onun mimarlıkla kurduğu bağı desteklemektedir. Hüseyin Çağlayan, tasarımlarında mimari biçimlerle birlikte teknolojiyi başarıyla harmanlayan ve sosyal içerikli mesajlara önem veren özgün bir duruş sergilemektedir.

Simay Bülbül, moda-mimari ilişkisinden farklı bir yaklaşım benimseyerek, koleksiyonunda dış yapı ve yalıtım malzemelerini kullanmasıyla bu alanda özgünlük yaratmıştır. Ege kardeşler, tasarımlarında geometrik formlar ve strüktürel öğelere yer vererek, Doğu ve Batı sentezini başarılı biçimde yansıtmış, geleneksel ile modern harmanlamışlardır. Ayrıca, İslam mimarisinin özgün motiflerini tasarımlarına entegre etmişlerdir.

Günseli Türkay ve Niyazi Erdoğan, mimari detayları kumaş baskı teknikleriyle yansıtarak koleksiyonlarını şekillendiren tasarımcılardır. Bu bağlamda, erkek giyimi alanında mimari öğeleri kullanan tek tasarımcı Niyazi Erdoğan olarak öne çıkmaktadır.

Form ve biçim ekseninde değerlendirildiğinde; Elif Cıgızoğlu'nun geometrik formları mimariyle bütünleşmiş, Ayşe ve Ece Ege kardeşler modern ve gelenekseli sentezleyerek tasarımlarında mimari formları başarıyla kullanmış, Arzu Kaprol ise mimari öğeleri tekstür ve strüktür olarak giysilerinde ifade etmiştir. Hüseyin Çağlayan ise mimari biçimlerle teknolojiyi bütünleştirerek kendi özgün stilini yaratmıştır. Niyazi Erdoğan'ın erkek giyim tasarımlarında mimari detayların baskı tekniğiyle ön plana çıktığı, Günseli Türkay'ın ise mimari formları hem tasarım hem de baskı teknikleriyle koleksiyonlarında kullandığı belirlenmiştir. Simay Bülbül ise tasarımlarında, yapı ve yalıtım malzemeleri kullanarak alana yenilikçi bir katkı sağlamıştır.

Türk moda tasarımcılarının mimariyle kurduğu ilişki, yalnızca estetik bir yaklaşımı değil, aynı zamanda kültürel mirasın çağdaş tasarım diliyle yeniden yorumlanmasını da ifade etmektedir. Bu tasarımlar, kültürel kimliği güçlendirerek özgün ve fark yaratan duruşlar sergilemektedir. Günümüz teknolojisi ve güncel perspektiflerle yeniden ele alınan mimari unsurlar, evrensel bir yorumla geçmişi çağdaş bir kimlikle bütünleştirerek modada çarpıcı bir yer edinmektedir.

Sonuç olarak; moda ile mimarinin kesişimindeki yenilikçi yaklaşımlar, Türk tasarım sahnesinin uluslararası arenada daha güçlü ve özgün bir kimlik kazanmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

Öneriler

Bu çalışma, Türk modacıların mimari öğelerle kurduğu ilişkiyi genel olarak ortaya koymuştur. Ancak, gelecekte yapılacak araştırmalarda koleksiyonların görsel analizleriyle detaylı incelenmesi, tasarımlardaki mimari etkilerin daha derinlemesine anlaşılmasını sağlayacaktır. Ayrıca, tasarımcılarla yapılacak niteliksel görüşmelerle kavramsal yaklaşımlar ve yaratım süreçleri üzerine daha fazla bilgi edinilebilir. Bu sayede moda ve mimarlık arasındaki etkileşim daha kapsamlı biçimde değerlendirilebilir.

Bunun yanı sıra, moda ve mimarlık ilişkisinin teknolojik gelişmeler ışığında nasıl evrildiğinin araştırılması, dijital tasarım yöntemlerinin bu disiplinler arası etkileşimdeki rolünü anlamak açısından önemlidir. Farklı kültürel bağlamlarda ve dönemlerde mimari ilhamın moda üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı olarak inceleyen çalışmalar da literatüre zenginlik katacaktır.

Kaynakça

- Alem. (2012). Laçma'da kadın sanatçıların eserleri bir arada. *Alem Dergisi*. <https://www.alem.com.tr/roportajlar/lacmada-kadin-sanatcilarin-eserleri-bir-arada>.
- Anonim 1. (2015). *Türk Modacılar*. Erişim Tarihi: 18.11.2015. <https://www.modaturkiye.com/>.
- Anonim 2. (2016). *Ayşe Ege ve Ece Ege*. Erişim Tarihi: 04.01.2016. <http://mbfashionweek.com/>.
- Anonim 3. (2016). *Hekim Yapı Reflection by Simay Bülbül Koleksiyonu*. Erişim Tarihi: 06.01.2016. <http://www.dtik.org.tr/>.
- Anonim 4. (2016). *Hekim Yapı Reflection by Simay Bülbül koleksiyonu hakkında haber*. Erişim Tarihi: 04.01.2016. <http://elektronikgazete.com/>.
- Anonim 5. (2016). *Niyazi Erdoğan*. Erişim Tarihi: 02.01.2016. <http://www.fashionincube.com/>.
- Anonim 6. (2016). *Mukarnas Koleksiyonu*. Erişim tarihi 5 Ocak 2016, <http://www.mimarizm.com/>.
- Cerenoglu Terece, M. (2024). Türk Moda Dünyası Tasarım Süreçlerinde Kadın Tasarımcıların Önemi. İ. Bakan, G. Yılma Şakalar & B. Erşahan (Eds.), *Kadın ve tasarım: Tasarım süreçlerine stratejik bakış* (s. 42, 43). Akademisyen Yayınevi.
- Edirne, J. (2004). *Tasarımın Temel Prensipleri ve İç Mimari Tasarımda Uygulama Örnekleri*. Danışman: Prof. Dr. Onur Altan, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s. 44.
- Erdoğan, N. (2014). *Niyazi Erdoğan Sonbahar/Kış 2014 Koleksiyonu Basın Açıklaması*. Mercedes-Benz Fashion Week Istanbul presented by American Express Kataloğu.
- Erdoğan, İ. D. (2011). *Bir Moda Tasarımcısının Koleksiyon Hazırlama Süreci ve Simay Bülbül Örneği*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Danışman Dr. Öğr. Üyesi Nilay Ertürk, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, s. 66.
- Harmankaya, H. vd. (2012). *Moda ve Mimari*. I. Uluslararası Niğde Dil Kültür ve Tarih Sempozyumu. Niğde, s. 192.
- Hodge, B., Mears, P. ve Sidlauskas, S., (2006). *Parallel Practices in Fashion and Architecture/ Skin and Bones*. Thames and Hudson, First Edition, s. 256.
- Kadak, Ş. (2013). Kubbe, Kaftan, Ayasofya Victoria Albert Müzesi Yolunda. *Sabah*. 03 Nisan. <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/kadak/2013/04/03/kubbe-kaftan-aya-sofyavictoriaalbert-muzesi-yolunda> (Erişim Tarihi 05.06.2025).
- Kipoz, Ş. ve Güner, D. (2011). *Conceptual Resistance of Hussein Chalayan Within The Ephemeral World of Fashion*. Fashion Forward. Inter- Disciplinary Press, Oxford, United Kingdom, s. 332.
- Molla, A. (2007). *Giyisi Tasarımı Aşamalarının İncelenmesi ve Hazır Giyim İşletmelerindeki Tasarımcı Performansının Değerlendirilmesi*. Danışman: Prof. Dr. Yurdağül Muratoğlu, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, s. 27.
- Özkartal, M. (t.y.). *Resim Sanatında Çizgi ve Çizgi Ritmi Üzerine*. Isparta. s. 56.
- Öztürk, N. ve Harmankaya, H. (2022). *Türk Modacıların 2016–2019 Yılları Arasındaki Koleksiyonlarına Ait Giysi Özelliklerinin İncelenmesi*. TJFDM, s. 37.
- Pektaş, H. (2022). *Temel Tasarıma Giriş Ders Notları*. İstanbul, s. 29.
- REC Türkiye. (2016). *Kurumsal sürdürülebilirlik sertifika programı: Sürdürülebilirlik için değişimin yönetimi* (9. Dönem). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yaşamboyu Eğitim Merkezi, s. 20.

- Romano, A. (2011). What's in a Narrative? Interpreting Yohji Yamamoto in the Museum. Fashion Forward. Inter- Disciplinary Press, Oxford, United Kingdom, s. 61.
- Skin + Bones: Parallel Practices in Fashion and Architecture (2008). Exhibition Guidebook, The Museum of Contemporary Art, Los Angeles, s. 2.
- Taşdemir, N. ve Kozak, Y. (2012). *Desen Çalışmaları*. MEB Yayınları, ss. 23-33.
- Yayla, M., & Yazıcı, F. (2014). Mimari yapılarıdaki estetik görsellerinin giysi tasarımlarına yansımaları. *Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi*, 1(2), 65–67.
- Vogue Türkiye. (2011, Şubat 2). *Elif Cığızoğlu dokundu*. <https://vogue.com.tr/moda-haber/elif-cigizoglu-dokundu> (Erişim Tarihi 05.06.2025).
- Yıldız, Ş. (2015). *Gotik Dönem Mimarisi ve Dönem Giysi Tasarımlarına Etkisi*. International Journal of Science Culture and Sport, s. 252.
- Yılmaz, E. (2020, Şubat 9). İlham perin ataların olsun. *Yeni Şafak*. <https://www.yenisafak.com/hayat/ilham-perin-atalarin-olsun-3546949> (Erişim Tarihi 05.06.2025).
- Zincir, E. vd. (2020). *Temel Tasarım 9*. MEB Yayınları, s. 145.
- Şekil 1. <http://www.mimarizm.com/>, Erişim Tarihi: 18.11.2015.
- Şekil 2. <http://www.mimarizm.com/>, Erişim Tarihi: 18.11.2015.
- Şekil 3. <http://kargaburga.blogspot.com.tr/>, Erişim Tarihi: 03.01.2016.
- Şekil 4. <https://modaturk.wordpress.com/>, Erişim Tarihi: 04.01.2016.
- Şekil 5. <https://fancymelisworld.wordpress.com/>, Erişim Tarihi: 04.01.2016.
- Şekil 6. <http://vogue.com.tr/>, Erişim Tarihi: 04.01.2016.
- Şekil 7. <http://www.hekimholding.com/>, Erişim Tarihi: 04.01.2016.
- Şekil 8. <https://www.harpersbazaar.com.tr/>, Erişim Tarihi: 05.06.2025.
- Şekil 9. <http://www.usengecsef.com/>, Erişim Tarihi: 04.01.2016.
- Şekil 10. [http://www.arkitera.com /](http://www.arkitera.com/), Erişim Tarihi: 05.01.2016.
- Şekil 11. [http://www.arkitera.com /](http://www.arkitera.com/), Erişim Tarihi: 05.01.2016.

